

COVID-19 pandemiyası bütün dünyada ənənəvi rəqib tam fərqli bir situasiya yaratmış, sosial-iqtisadi prioritetlərə yenidən baxılması zəruri tələbdir. Hər bir ölkə bu situasiyadan daha az itkilərlə çəxmaq üçün xüsusi strategiyaları müəyyən etməlidir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) tərəfindən dəfələrlə vurulmuş və beynəlxalq aləmdə etiraf edilmiş kimi, Azərbaycan pandemiyası dövründə ən uurlu strategiya seçməli ölkələrdən biri olmuşdur.

Pandemiyanı təsirlərini minimuma endirmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vaxtında və çevik qərarlar qəbul edilməsi qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi pandemiyanın geniş yayılmasını qarşısını almaq üçün ənənəvi və sənaye sistemini gücləndirilməsi, sosial cəhətdən həssas həlləri davamlı dəstək mexanizmləri tətbiq edilməsi, iqtisadi dayanıqlı və minimum edilmiş işsizliklə bağlı həyata keçirilən addımlar atılmışdır. Bütün ölkə iqtisadiyyatı vaxtında atılmış bu addımlar böyük rəhbərlik qərarlarıdır. Təqdirəlayiq haldır ki, pandemiya ilə mübarizədə Azərbaycan təcrübəsi bir sıra ölkələr tərəfindən öyrənilmiş və tətbiq edilmişdir.

Çevik addım atan 12 ölkədən biri

Pandemiya dünyada təhsil sistemlərində təsirsiz qalmamışdır. İlk mərhələdə ölkələrin təhsil sistemi pandemiyaya adekvat reaksiya göstərmiş, bilməmi, sadəcə proseslərin arxasınca getmiş və hallarda təhsil müəssisələrinin fəaliyyətini dayandırmaması, qərarlı müddət sürməyi və tezliklə fəaliyyətini davam etdirəcəyi barədə gözləntilər var idi. Lakin pandemiyanın kütləvi itkilərlə müayinə edilmiş və həllə uzun müddət davam edəcəyi aydın olandan sonra, təhsil sistemləri təhsilin fasiləsizliyinin minimum edilmiş işsizliklə bağlı tədbirlər görməyi və bəzi addımları.

Pandemiya rəhbərlikdə Azərbaycanın təhsilin fasiləsizliyinin minimum edilmiş işsizliklə bağlı istiqamətli və mərhələli rəhbərlik tələb etmişdir. Belə ki, ilk mərhələdə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 30 yanvar 2020-ci il tarixli 35s nömrəli sərəncamı ilə təsdiqlənmiş "Azərbaycan Respublikasında yeni koronavirus xəstəliyinin yayılması qarşısını almaq üçün fəaliyyət planı"nın icrasına başlanıldı. Təhsil Nazirliyi tərəfindən tədbirlər planı hazırlanmış və həyata keçirilmişdir. Nazirlikdə 7/24 saat rejimində fəaliyyət göstərən Qərargah yaradıldı və hər gün hər bir təhsil müəssisəsində və ziyətli bələdiyyə məlumatları toplanmış ümumiyyətlə Nazirlər Kabinetinin yanvar ayında Operativ Qərargaha ötürüldü.

Təhsil Nazirliyi tərəfindən yerli təhsil idarəetmə orqanlarına və təhsil müəssisələrində və ziyətli həssas yanaşmalarla tibbi-profilaktik tədbirlərin görülməsi ilə bağlı təlimatın məktub göndərildi, təhsil müəssisələrində tibbi-profilaktik tədbirlərlə bəzi təhsilçilərin, təhsilçilərin və valideynlərin arasındakı aktiv məarifləndirmə və izahat işlərinin həyata keçirilməsi, müəssisələrin zəruri tibbi vəzimatlarla, dezinfeksiyaedici və gigiyenik vasitələrlə təchiz olunması, nəzarət artması və aidiyyət qurumları tərəfindən sanitariya-epidemioloji işlərin aparılması, rəhbərlik yaradılması, kütləvi tədbirlərin mühdudlaşdırılması, barədə tapşırıqlar verildi. Valideynlər üçün tövsiyələr, təhsil müəssisələrində koronavirus (COVID-19) infeksiyasının yayılması qarşısını almaq üçün profilaktik tədbirlər barədə təlimat hazırlandı və tətbiq edildi. Bütün təhsil müəssisələrində sistemli şəkildə dezinfeksiya işləri aparılmalı və bəzi hallarda həyata keçirilən tədbirlərlə təhsil müəssisələrində sanitariya-gigiyenik vəziyyətin yaxşılaşdırılması, həyata keçirilməsi, heç bir yoluxma halı baş vermədi ki, bu da ən vacib məqamlardan biri idi.

Cari il fevralın 28-də ölkədə ilk koronavirusa yoluxma halı (tranzitlə keçən cənubi vətəndaş) aşkarlandıqdan sonra növbəti gününə martın 2-də dövlət başçısının tapşırığına uyğun olaraq Nazirlər Kabinetini tərəfindən COVID-19 infeksiyasına yoluxma halının qarşısını almaq üçün ölkə rəhbərliyində yerli bütün təhsil müəssisələrində tibbi profilaktik və dezinfeksiyaedici və digər qabaqlayıcı tədbirlərin intensivləşdirilməsi məqsədilə tədrisin, təlim-təربiyə prosesinin dayandırılması və bununla əlaqədar bütün tədbirlərin təxirə salınması barədə qərar qəbul edildi. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, həmin vaxt ölkə rəhbərliyində bütün təhsil müəssisələrində fəaliyyətini dayandırmaması barədə qərar dünyada yalnız 12 ölkə tərəfindən verilmişdir, sonradan isə bu qərar, demək olar ki, bütün ölkələrə rəhbərlik etdi.

Qərara uyğun olaraq, martın 3-dən bütün təhsil müəssisələrində tədris, təlim-təربiyə prosesi mərhələli şəkildə tədris ilinin sonuna qədər dayandırıldı. Təhsilin fasiləsizliyini və davamlılığını təmin etmək məqsədilə təhsil Nazirliyi tərəfindən təxirə salınmadan yeni təhsilçilərin reallaşdırılması, bəzi hallarda qeyd etmək lazımdır ki, bu artıq pandemiya rəhbərlik təhsilin təhsil sahəsində ikinci mərhələ idi.

1 milyondan çox müəllim-əgird heyəti yeni təbbüslərdən yararlandı

İlk növbədə nəticələri gözlənilən genişləndirici ümumi təhsil pilləsində tele-dərslərin tətbiqi ilə başlandı. Bu məqsədlə qəsd müddət ərzində yüksək peşəkarlığa malik müəllimlərdən ibarət heyət müəyyən edilmiş, texniki çətinliklərə həll edildi və tele-dərslərin tətbiqi üçün başlandı.

Dərslərin nümayişi üçün televiziyanın seçilməsi təsadüfi deyildi. Belə ki, ölkənin bütün regionlarında, xüsusilə ucqar kəndlərdə əgirdlərin fasiləsiz və sürətli internet bağlantısı ilə təmin edilməsi sahəsində çətinliklər olduğu üçün onların müəyyən hissəsinin dərslərdən yararlanma bilməməsi ehtimalı var idi. Dövlət televiziyasının bütün ölkəni əhatə etdiyi nəzərə alınaraq, dərslərin 2 televiziya kanalında (Azərbaycan Televiziyasının "Mədəniyyət" kanalında və "ARB Günə" kanalında) yayımlanması barədə qərar qəbul edildi. Zaman göstərdi ki, bu, vaxtında verilməmiş və yeganə düzgün qərar idi. Ümumi təhsil müəssisələrinin əgirdləri üçün 11 mart 2020-ci il tarixində etibarən təbii və bazar günləri istisna olmaqla, hər gün 5-6 saat TV-də dərslər yayımlanmağa başlandı, təhsilin əhatəliyi və iştirakı artırıldı. Ümumi təhsil müəssisələrində təhsil alan 1,6 milyon əgird tədris cəlb olundu. Dərslər ümumi təhsil proqramına uyğun olaraq bütün sinifləri və yaş qruplarını əhatə edir. Nümayiş etdirilən bütün tele-dərslər sonradan sərbəst istifadə üçün Təhsil Nazirliyinin www.video.edu.az elektron portalında və rəsmi "Facebook" sahifəsində, "Youtube" kanalında da yerləşdirilir ki, bu da əgirdlər üçün əlavə imkanlar yaradır. Tele-dərslər yanaşı, hər hansı ev tapşırıqları üçün həll olunmuş 2 saatlıq interaktiv verilişlər də təqdim edilir ki, bu da əgirdlər üçün əlavə imkan yaradır. Təqdim olunan haldə ki, Azərbaycanın tele-dərslər təcrübəsi sonradan Gürcüstan, Türkiyə, Ukrayna, Böyük Britaniya və digər ölkələrə təqdim edilmiş istifadəyə başlandı. Tədris ilinin sonuna qədər təqdim edilən tele-dərslərin ümumi sayı 12124 təkil edəcəkdir.

Bu işlərin məntiqi davamı olaraq növbəti addım kimi aprelin 2-dən "Virtual məktəb" layihəsinə start verildi, ölkənin iri milli onlayn platforması əgirdlərin istifadəsinə verildi. Layihənin məqsədi yayımlanan tele-dərslərin interaktivliyini təmin etməklə və ümumilikdə məqsəddən tədris imkanlarının genişləndirilməsidir. Hər bir əgird "Virtual məktəb" portalında qeydiyyatdan keçərək öz yaşına uyğun sinif təyinin olunur. Portal vasitəsilə əgirdlər tele-dərslərdə tədris olunan mövzulara səsən hazırlanmış ev tapşırıqları üçün yerini yetirir və əlavə tədris resurslarından faydalana bilərlər. Portala hər hansı müxtəlif mövzu və fənlərdə uyğun olaraq yeni tapşırıqlar əlavə olunur. Müəllimlərin portalda qeydiyyat təmin edilməsi, onların təqdim edilən portalda onlayn dərslərin keçirilməsi üçün imkanlar yaratmışdır. Sonradan portal funksionallığı genişləndirilərək qeyd olunan imkanlarla yanaşı, görüntü və audio dərslərin keçirilməsi, tele-dərslərin izlənilməsi, tədris cədvəlinin tutulması, əgird və müəllim qruplarının tətbiqi, sənədlərin üzərində birgə iş, həftəlik tapşırıqların həll edilməsi, öcüməldən əgird və müəllimlərarasında yazışma imkanları da təqdim edilmişdir. Bu gün onlayn platformada qeydiyyatdan keçmiş müəllim və əgirdlərin sayı 1 milyondan artıqdır. Həmin platforma üzərində artıq 1 aydan çoxdur ki, hər hansı əgirdlərarasında "Virtual əlaç" müsabiqəsi keçirilir və həftənin qalibi elan edilir ki, bu da onların motivasiyasını artırır. Məsələn, saalam rəqabət imkan yaradır. Bu gündə 100-dən artıq əgird bu müsabiqənin qalibi olmuşdur.

Eyni zamanda yeni bir təbbüs kimi, təhsilçilərə daha geniş təlim imkanlarının yaradılması, müəllimlərin təlimlərinə verilməsi və mentor dəstəyinin göstərilməsi məqsədlə "onlayn siniflər" in fəaliyyəti təkil edildi. Burada iştirak edənlər qabaqcıl müəllimlərin müxtəlif əgird qrupları üçün onlayn dərslərin tədrisində, digər müəllimlərin mentor dəstəyinin göstərilməsində, habelə müəllim heyətinin potensialının inkişafına yönəlmiş təbbüslərin həyata keçirilməsində iştirak edir. Edilən işlərin məntiqi davamı olaraq, iri milli onlayn platformada onlayn dərslərin tədrisində iştirak edənlər üçün uyğunlaşdırılmış təhsilçilərə məqsədar orqanların müəllimlərin ixtisaslarını artırması, onların zərurətə uyğunlaşdırılması, təhsilçilərin motivasiyasını artırması, iştirakçıların dərslərdə göstərilən bilik və bacarıqlarının 1000-dən çox müəllim distant təhsil mövzusunda onlayn təlimlərdə cəlb olunmuşdur.

Məktəblərin tarixi nailiyyəti, təhsil layihəsinin COVID-19-la mübarizəyə töhfəsi

Bunlarla yana??, mövcud v?ziyy?t? ?laq?dar olaraq ?n?n?vi keçiril?n müxt?lif müsabiq?, yar??lar da virtual v? onlayn formatda t??kil edilir. ?h?miyy?tli hald?r ki, cari ilin aprel ay?nda virtual formatda keçiril?n Avropa Q?zlar Riyaziyyat Olimpiadas?nda az?rbaycanl? m?kt?bil?r tarixi nailiyy?t ?ld? ed?r?k 3 bürünc medal qazanm??lar.

Pandemiya il? mübariz?y? töhf? verilm?si istiqam?tind? aprel ay?n?n ?vv?lind?n IT?hsil Nazirliyinin "STEAM /Az?rbaycan" layih?si ç?rçiv?sind? COVID-19 infeksiyas?ndan qorunmaq üçün "üz-sip?ri", el?c? d? bir çox tibbi cihaz v?v? avadanl?qlar?n müxt?lif detallar?n?n s?naq istehsal?na baxlanm??d?r. Proses ç?rçiv?sind? 1500-d?n çox "üz-sip?ri" istehsal olunaraq tibbi çil?rin? v? 1400 "üz-sip?ri" is?polis i?çil?rin? t?qdim edilmi?dir. ?stehsal prosesi insan ?m?yi olmadan, xüsusi 3D printerl?rl? h?yata keçirilir. "Üz-sip?ri"nin haz?rlanmas?nda istifad? olunan m?hsullar ekoloji t?miz v? insan h?yat? üçün t?hlük?sizdir. Bu qoruyucu sip?r insan?n üzünü tam örtm?kl? hava-damc? yolu il? yay?lan infeksiyalara qar?? müdafi? rolunu oynay?r. "STEAM/Az?rbaycan" layih?sind? Heyd?r?liyev Fondunun d?st?yi il? 2019-cu ilin sentyabr ay?ndan start verilmi?dir. Layih? haz?rda ölk?nin 42 m?kt?bind? 6 mind?n çox ?agirdi ?hat? edir. ?xtiraç?l??n, innovasiyalar?n v? yarad?c?l??n ?agirdl?r aras?nda t??viq edilm?si layih?nin ?sas m?qs?dl?rind?ndir.

Az?rbaycanda t?tbiq edil?n t?hsil platformas? UNESCO-nun r?smi siyah?s?nda

Xüsusi vur?ulmaq laz?md?r ki, pandemiya dövründ? Az?rbaycanda t?tbiq edil?n t?hsil platformas? UNESCO-nun r?smi sayt?nda t?qdim edil?n siyah?da yer alm??d?r. Bel? ki, dünyada COVID-19 pandemiyas?n?n yay?lmas? il? ?laq?dar UNESCO-nun r?smi sayt?nda (<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>) ?agirdl?rin öyr?yr?nm? prosesini asanla?d?rmaq m?qs?dil? distant t?hsil platformalar? elektron portallar v? ?lim t?tbiql?rinin siyah?s? t?qdim olunm?dur. Ölk?mizd? t?tbiq edil?n hesablama t?f?kkürü v? riyazi bacar?qlar?n inki?af?na xidm?t ed?d?n "Polyup" platformas? da bu siyah?ya sal?nm??d?r. 2018-ci ilin dekabr ay?ndan etibar?n Az?rbaycanda 90 m?kt?bd?n ümumilikd? 1000-d?n çox mü?llim v? 10 min ?agird "Polyup" layih?sind? qo?ulara f?al ??kild? respublika üz?üz? keçiril?n müsabiq?l?rd? i?tirak edirl?r. 2019-cu ilin fevral ay?ndan baxmayaraq Az?rbaycan üzr? 10 "Polyup" müsabiq? h?yata keçirilm?dir. Bundan ?lav?, portal vasit?sil? mü?llim v? ?agirdl?r beyn?lxalq müsabiq?l?rd? i?tirak imkanlar? da yarad?lm??d?r. Haz?rdas? IT?hsil Nazirliyi "Polyup" platformas?ndak? resurslar? d?teled?rsil?r v? www.video.edu.az portal?nda yerl??n dig?r videoresurslara inteqrasiya etmi?dir.

IT?hsil Nazirliyi pandemiya dövründ? m?kt?b q?d?r? t?hsilina davaml?l?? bil? bax?l? t?dbirl?rin h?yata keçirilm?sind? nail olmu?dur. Bel? ki, Nazirliyin IT?hsil ?nstitutu t?r?find?n h?yata keçiril?n "cma ?sasl? m?kt?b q?d?r t?hsilin inki?af?" layih?si ç?rçiv?sind? UNICEF-in maliyy? d?st?yi il? "Oynay?r? q?v? öyr?nirik" adl? teled?rsil?r start verilmi?dir. M?kt?b q?d?r ya? dövrün? aid u?aqlar üçün haz?rlanan teled?rsil?r "ARB Gün??" telekanal?n ?firind? h?ft?nin iki günü yay?mlan?r. Teled?rsil?rd? u?aqlara mövzulara dair n?z?ri m?lumatlar verilm?kl? yana??, onlar?n inki?af? üçün praktiki m??l?l?rd? t?qdim olunur. Teled?rsil?rl? yana??, u?aqlar üçün onlayn d?rsil?r v? t?rbiy?çi mü?lliml?r üçün vebinarlar?n t?qdimat? davam etdirilir. Layih? ç?rçiv?sind? ölk? üzr? 33 rayon v? ??h?rin 308 icmas?n? ?hat? ed?n 321 icma ?sasl? m?kt?b q?d?r t?hsil qrupuna 6212 n?f?r 3-4 ya?l? u?aqlar c?lb edilmi?dir. Onu da qeyd etm?kl? laz?md?r ki, t?qdim edil?n teled?rsil?r onlayn d?rsil?r v? vebinarlar?n ?z IT?hsil Nazirliyi t?r?find?n h?yata keçiril?n layih?nin ?hat? etdiyi u?aqlar v? t?rbiy?çil?r üçün deyil, ölk?nin bütün m?kt?b q?d?r t?hsil mü?ssisil?ri üçün h?miyy?tlidir.

M?kt?bil?rin ev ??raitind? m?kt?bd?nk?nar f?aliyy?tinin s?m?rli t??kili

Pandemiya dövründ? IT?hsil Nazirliyi t?r?find?n h?yata keçiril?n f?aliyy?tinin bir istiqam?tli t?hsilin fasil fasil?sizliyinin t?min edilmi?si ?dis? dig?r ondan az vacib olmayan istiqam?t m?kt?bil?rin ev ??raitind? asud? vaxtlar?n s?m?rli t??kili?n nail olmaq onlar?n fiziki haz?rl?? v? yarad?c?l?q imkanlar?n inki?af? etdirilm?sini t?min t?min etm?kl?dir. M?hz bu istiqam?t d? m?kt?bd?nk?nar f?aliyy?tinin t?hsil sah?sind? bir s?ralu ?urlüt??bbüsl? h?yata keçirilm?kd?dir. IT?hsil Nazirliyi t?r?find?n aprelin 1-d?n m?kt?bd?nk?nar f?aliyy?tinin mü?ssisil?rinin qrup v? d?m?kl?rin? c?lb edil?n m?kt?bil?r üçün d?rs c?dv?lin? uy?un olaraq onlayn d?rsil?r start verilmi?dir. M??ççi-mü?llim v? d?m?kl?r ?hb?rl?ri müxt?lif proqram t?minatlar?ndan yararlanaraq m?kt?bil?ri interaktiv t?dris prosesin? c?lb edir, onlar?n fiziki

sa?lam?qlar?n?n t?min edilm?si üçün idman?n bütün növl?ri üzr? m??q prosesi, yarad?c?l?q qabiliyy?t?nin inki?af? üçün r?qs, r?sm, bacar?ql?r? il?r? b?di, qira?t, ifa, biçm?-tikm?, erudit v? s. s. sah?l?r üzr? d?rs?l?r t??kib edir, mövzuya uy?un sual-cavab, fikir mübadil?si aparmaq imkan? yarad?r. Onlayn d?rs?l?rd? indiy?d?k 27 idman növü v? 103 d?rn?k üzr? 15 min n?f?rd?n art?q qrup v? d?rn?k üzvü, 1200-d?n çox mü?llim i?tirak etmi?dir.

Mart?n 11-d?n ba?layaraq T?hsil Nazirliyinin t??kilatç?l?? il? "M?d?niyy?t" v? "ARB Gün???" telekanallar?nda yay?mlanan "D?rs vaxt?" proqram?na uy?un olaraq fiziki t?rbiy? d?rs?l?ri, 14 aprel tarixind?n is? yarad?c?l?q f?aliyy?ti il? il? ba?l?l? tele d?rs?l?r keçirilir, h?r h?ft?nin ??nb? gün? "M?d?niyy?t" telekanal?nda "D?rsd?n sonra" teleproqram? yay?mlan?r.

M?kt?bd?nk?nar f?aliyy?t sah?sind? onlayn platformalarda realla?an ölk?daxili v? beyn?lxalq s?viyy?li idman yar??lar?, yarad?c?l?q müsabiq?l?ri, s?rgil?r, "d?yirmi masa"lar v? dig?r t?dbirl?r d?h?yata keçirilm?dir. Bel?ki, u?ağ?g?ncl?r inki?af m?rk?zl?ri t?r?find?n respublika s?viyy?li "Biz birlikd? güclüyük!", "Heç kim unudulmur, heç n? yaddan ç?ç?xm?r" mövzular?nda s?smüsabiq?l?ri, "Evd? qalaq, evd? yaradaq!" yarad?c?l?q festival?, "G?l?c?k namin? birlikd?!" videoçarx müsabiq?si, "Evd? qalaq, n??m? dey?k" müsabiq?si, Ümummill? Lider Heyd?r ?liyevin anadan olmas?n?n 97-ci ildönümün? h?sr olunmu? "Ür?kl?rd? ya?ayan Ulü Önd?r" adl? virtual s?rgi v? "d?yirmi masa"lar, Bö?yük Britaniya, ?veçr?, Fransa, Türkiy?, Rusiya, Özb?kistan, Ukrayna, Gürcüstan v? Belarusdan m?kt?bli?rin i?i?tirak? il? "Qavalda?" z?z?rb-çal?? al?tl?ri ifaç?l?? üzr? u?ağ?g?ncl?rin III Respublika v? Beyn?lxalq festival-müsabiq?si, AB?-?n Mill? Aeronavtika v? Kosmos Administrasiyas? (NASA) v? Sisi Bohm Planetariumun birg? t??kt?kilatç?l?? il? keçiril?n "Bir günün alimi" (Scientist for a day) in?a-yaz? müsabiq?si, "Ya??l ??b?k?" ekoloji m?aarif?ndirm? proqram? ç?rçiv?sind? g?ncl?rin V Ekoloji Forumu, "Üç alov" u?ağ?g?ncl?rin beyn?lxalq folklor, klassik v? müasir yarad?c?l?q festival?, Beyn?lxalq Muzeyl?r Günün? h?sr olunmu? "M?kt?bli?r üçün muzey h?ft?si" ç?rçiv?sind? Azərbaycan Milli Xalça Muzeyi, Qazax?stan Milli Muzeyi, Q??z?stan Milli ?nc?s?n?t Muzeyi, Türkiy? Troya Muzeyi, Özb?kistan Dövl?t Tarix Muzeyi v? Macar?stan Milli Muzeyinin i?tirak? il? "Türk dünyas? muzeyl?rinin h?ft?si" t??kil edilmi?dir. Eyni zamanda ?ahmat üzr? respublika birinciliyi, 17 ya?ad?k ?ahmatç?lar aras?nda Qran-Pri turniri, Ümummill? Lider Heyd?r ?liyevin anadan olmas?n?n 97-ci ildönümün? h?sr olunmu? ?ahmat üzr? "Beyn?lxalq t?hsil kuboku" v? dig?r idman t?dbirl?ri keçirilm?dir. Bu t?dbirl?r? ümumilikd? 20 mind?n çox m?kt?bli qo?ulmu?dur.

Pe?? t?hsilind? alternativ t?dris v? t?lim metodlar?na z?rur?t

PePe?? t?hsil? COVID-19 pandemiyas? pe?? t?hsilind? d? alternativ t?dris v? t?lim metodlar?n? n?z?rd?n keçirm?yi z?ruri etmi?dir. T?hsil Nazirliyi yan?nda Pe?? T?hsili üzr? Dövl?t Agentliyi (PTDA) bir s?ra pe?? v? ixtisaslar üzr? videod?rs?rin haz?rlanmas?na ba?lam??d?r. Daha çox sayda pe??ni ?hat? etm?k üçün Avropa Birliyi t?r?find?n d?d?st?kl?n?n Jayih?l?r ç?rçiv?sind? BMT?P v? G?Z bu t??bbüs? qo?ulmu?dur. Haz?rlanm?? videod?rs?l?r "T v? proqramla d?rma üzr? müt?x?ssis", "Geyim üzr? dizayner", "B?rb?r", "A?paz", "Q?nnadç?-irniyyatç?" s?sitm?-soyutma, havaland?rma sistem?ri v? avadanl?qlar? üzr? montajç?", "Avtomobil diaqnostikas? v? t?miri müt?x?ssisi" v? "Mebel ustas?" kimi ixtisaslar? ?hat? etmi?dir. T??bbüsün ikinci m?rh?l?si olaraq G?Z-in d?st?yi v? öz?l sektor nümay?nd?l?rinin i?tirak? il? turizm istiqam?ti üzr? pe??l?r üçün ("A?paz köm?kçisi", "Hotel administratoru", "Turizm t??kilatç?s?") videod?rs?rin yay?mlanmas?na ba?lanm??d?r.

Pe?? t?hsili v? t?limi sistemind? t?hsilalanlar?n t?dris prosesind? i?tirak?n? t?min etm?k üçün mart ay?ndan etibar?n "M?d?niyy?t" telekanal?nda h?ft?d? iki d?f? olmaqla 4 videod?rsin yay?mlanmas? h?yata keçirilm?kd?dir. Bu videod?rs?l?r PTDA-n?n r?smi "Youtube" kanal?, h?mçinin video.edu.az portal? vasit?si il? d?paya??l?r. Bu t??bbüs?l?r yana??, PTDA öyr?nm?n? tic?l?rinin qiym?tl?ndirilm?si vasit?l?rinin haz?rlanmas?na v? seçilm? pe??l?r üzr? tam onlayn m?nb?l?rin (video d?rs?l?r v? m?tnl?r daxil olmaqla) t?rcüm?sind? ba?lanm??d?r.

Sosial d?st?y? ehtiyac? olan 20 mind?n çox t?l?b? art?q qeydiyyatdan keçib

/Ali t?hsil. T?hsil proqramlar?n? m?nims?nilm?sinin t?min edilm?si m?qs?dil? T?hsil Nazirliyinin tövsiy?sind?

uy?uy?un olaraq; ali v? orta ixtisas t?hsili mü?ssis?l?rind? müxt?lif onlayn platformalar üz?rind?n d?rsl?rin t??kilin? ba?lanm??d?r. H?min d?rsl?r? bugün?d?k 100 mind?n art?q t?l?b? v? professor-mü?llim hey?ti qo?ulmu?dur. Ali t?hsil mü?ssis?l?rin? T?hsil Nazirliyinin t?qdim etdiyi "MS Teams" platformas?ndan öd?ni?siz istifad? imkan? yarad?lm??d?r v? v? onlara texniki d?st?k göst?rilm?kd?dir. Bununla yana??, t?dris prosesinin m?saf?d?n t??kili zaman? ali t?hsil mü?ssis?l?rinin öz?l?rinin daxili t?drisin elektron idar?edilm?si sistemi, Stanford Universitetinin "Coursera for Campus" p?rogram? (UNEC, EBANM), "Blackboard Collaborate" p?rogram? (ADA), KOICA ?irk?tinin sistemi (AzTU), "ZOOM" v? "Moodle", "Google classroom" v? dig?r p?rogramlar?n imkanlar?ndan geni? istifad? olunur. "Online" d?rsl?rd? mü?yy?n s?l?s?b?bl?rd?n i?tirak? ed? bilim?y?n t?l?b?l?r? mühazir?l?rin videoyaz?s?n? izl?m?k imkanlar? da yarad?lm??d?r. S? Sadalanan p?rogramlar d?rsl?ri m?saf?d?n t??kil etm?kl?e yana??, h?m?d? t?l?b?l?r? üçün z?ruri olan mühazir?l?ri, sillabuslar?, t?qdimatlar?, s?rb?st?l?rin mövzular?n?, imtahan suallar?n? v? dig?r t?dris materiallar?n? h?min sistemd?? yerl??dirm?y? imkan verir.

Koronavirus pandemiyas?n?n t?sirl?rinin minimuma endirilm?sini m?qs?dil? Nazirl?k Kabinetinin "Sosial bax?mdan h?ssas?hali qrupuna aid edil?n ail?l?rin üzvü olan t?l?b?l?rin t?hsil haqq? x?rcil?rinin öd?nilm?si bar?d?" 13 aprel 2020-ci il tarixli q?rar? imzalanm??d?r. H?ssas?hali qrupuna ünvanl? dövl?t sosial yard?m? alanlar; h?r iki valideyni (t?k valideyni olduqda is? h?min ??xs) v? ya qanuni nümay?nd?l?ri a?a??dak? kateqoriyalar?n h?r hans? birin? aid olanlar: I v? II d?r?c? ?illiyi olan ??xsl?r; i?siz kimi qeydiyyatda olanlar; ya?a gör? ?m?k pensiyaç?lar?; ya?a gör? sosial müavin?t alanlar aid edilmi?dir. Q?rar ali, orta ixtisas v? pe?? t?hsili mü?ssis?l?rind? t?hsil alan 22 mind?n art?q t?l?b?ni ?hat? ed?c?k. Qeyd edil?n kateqoriyalardan olan t?l?b?l?rin t?hsil haqq? x?rcinin 50 faizi 2019-2020-ci ilin ilin yaz semestri üzr?, 50 faizi is? 2020-2021-ci t?dris ilinin pay?z semestri üzr? elektron qaydada dövl?t büdc?si hesab?na öd?nil?c?k. T?l?b?l?rin t?hsil haqq? x?rcil?rinin dövl?t t?r?find?n öd?nilm?si üçün 40 milyon manat m?bl??ind? v?sait n?z?rd? tutulmu?dur. T?hsil Nazirliyi t?r?find?n bu m?qs?dl? yarad?lm?? e-telebe.edu.az elektron portal? üz?rind?n art?q 20 mind?n çox t?l?b? qeydiyyatdan keç?r?k s?n?dl?rini t?qdim etmi?dir.

Dövl?t ba?ç?s? t?r?find?n öt?n il imzalanm?? müvafiq f?rman v? s?r?ncaqlara uy?un olaraq haz?rda ölk?mizd? h?r iki t?l?b?d?n birinin t?hsil x?rcil?ri dövl?t hesab?na öd?nilir. O cüml?d?n sosial h?ssas qrupdan olan 17 min min t?l?b? dövl?t hesab?na oxuyur ki onlar?n t?hsil x?rcil?ri üçün cari ild? 39.9 milyon manat v?sait n?z?rd? tutulmu?dur.

Psixoloji d?st?k üçün 1521-d?n art?q z?ng

Par Pandemiyas?n t?sirl?rinin azald?lmas? i?tiqam?tid? T?hsil Nazirliyi t?r?find?n bir s?ra sosial-psixoloji f?aliyy?tl?r d? h?yata keçirilmi?dir. Pandemiya il? ?laq?dar evd? qalan ?agird v? mü?lliml?r? ?el?c?d? v?t?nda?lara m?n?vi-psixoloji d?st?k m?qs?dil? T?hsil Nazirliyi t?r?find?n 6 aprel tarixind?n 146-3 "Qaynar x?tt" xidm?ti f?aliyy?t? ba?lam??d?r. Xidm?tin t??kili üçün t?crüb?li m?kt?b psixoloqlar? i?? c?lb edilmi?dir v? haz?rda xidm?t? müraci?t ed?n h?rh?r bir v?t?nda?a psixoloqlar t?r?find?n telefon vasit?sil? psixoloji m?sl?h?tl?r t??kil edilir; z?ruri m?n?vi d?st?k gö?göst?rilir. ?ndiy?d?k daxil olan 1521-d?n art?q z?ng ?sas?n karantin dövründ? ya?l? insanlarda yoluxma riskinin artmas? il? ba?l? ya?anan t??vi?, yeniyetm? v? t?l?b?l?rin v?rdi? etdikl?ri günd?lik h?yat ??raitind?n t?crid olunmas?, t?hsil mü?ssis?l?rind? d?rsl?rin dayand?r?lmas?n?tic?sind? depressiv v?ziyy?t? evd? qalma?a m?cbur olan kiçik ya?l? m?kt?blil?rd? mü?ahid? olunan aqressiv davran?mlar v? abituriyentl?rin q?bul imtahanlar? il? ba?l? ya?ad?? h?y?canlaa ?laq?li olmu?dur. Müraci?t ed?n bütün ??xsl?r? pe??kar psixoloji d?st?k göst?rilm?, tövsiy?l?r verilmi?dir.

Bu ?istiqaq?td? daha bir t??bbüs "Böyük?rimizi qoruyaql" sosial aksiyas? olmu?dur. 24 mart tarixind?n ?c?qtisadiyyat, m?k v? ?halinin Sosial Müdafi?si, T?hsil nazirlikl?ri v? "Az?rma?" ASC-nin birg? t??bbüsü il? ya?? 65-d?n yuxar?t?nha v?t?nda?lar üçün "Böyük?rimizi qoruyaql" adl? sosial aksiyaya ba?lanm??d?r. Aksiya xüsusi karantin dövründ? ya?? 65-d?n yuxar? olan t?nha v?t?nda?lara evd? sosial xidm?tl?rin daha operativ v?s?m?r?li t??kilin? d?st?k verilmi?si m?qs?dini da??y?r. Aksiya ç?rçiv?sind? T?hsil Nazirliyinin "Bir" T?l?b?-Könüllü p?rogram?n?n könüllül?ri t?r?find?n ya?l? insanlara z?ruri d?st?k göst?rilm?dir v? haz?rda da aksiya davam etm?kd?dir.

Mü?llimlik alternativini olmayan bir pe??dir

Müəllim peşəsinə yeni baxış. Pandemiya müəllim peşəsinin nə qədər həmiyyəti olduğunu bir daha təsdiq etdi. Belə fikirləri əslində ki, müasir İnkinci dövründə müəllim təhtiyac azalması təhsil alanlar sərbəst öyrənmə imkanlarından yararlanı bilər. Lakin belə hadisə bir daha sübut edir ki, müəllimlik alternativı olmayan bir peşədir. Cəmiyyət bir daha əmin oldu ki, Azərbaycan müəllimləri hər zaman öz vəzifələrində missiyanı yerinə yetirməyə, əgər əgirdirsə mükəmməl bilik, əsavat verməklə əyənə onları milli-mənəvi dəyərləri, Azərbaycan qurucusunda tərbiyəsinə, layiqli vətənda kimi formalamasa, bütün həyatın sərf etməti. Pandemiya dövründə fədalı qəstlərə nə peşə sahibləri insanlar nə səlamətliyinə təmin edən hər kimi rüyəyə, xətə qayələrə nə kənara qoyaraq təhsilin fasiləsizliyini təmin edən müəllimlər oldu. Müəllimlərin müasir elektron sistemlərdə, platformalardan istifadə edərək onlayn dərslər təkilətdiləri, proqram materialları mənimləməsinə göstərdiləri, əgirdirsə il təhsilətdiləri oldu və tədris ilinin uurla başa çatdırılması nəmin yaratdı.

Pandemiyadan çıxarılma dərəcəsi verilmə qərarları

Təhsil Nazirliyi təfəfində nə hətə keçirilən təaliyyətlərin üçüncü mərhələsi tədris ilinin yekunlaşdırılması ilə bəbələ ədamlarını müəyyənlədirilmiş oldu. Bununla əlaqədə Dövlət İmtahan Mərkəzi, Təhsil Nazirliyəyənəndə qətimai qətimaiməura, smütəxəssisləri çoxsaylı müzakirələrdə təkil edildi. Ümumi təhsil müəssisələrində yekun qiymətləndirmənin və monitorinqlərin aparılması, birinci sinf qəbulun təkil, təhsil alanların bir sinfdəndigərin keçkilətilməsi, buraxılma imtahanları nə təkil, ali təhsil müəssisələrində və təhsilin digər pillələrində yay imtahan sessiyaları nə təkil, müəllimlərin i qəbulu imtahanları nə keçiriləcəsi vaxtı, format və qaydaları ilə bəbələ qərarları qəbul edildi.

Uaqarların ümumi təhsil müəssisələrində birinci sinflərin qəbulu ilə bəbələ xüsusi çətinlik yaranmadı. Belə ki, pandemiya əvvəl bəbələnən elektron qəbul prosesi davam etdirildi. Təhsil Nazirliyi təfəfində nə hətə bir neçə il bundan əvvəl yaradılmış elektron qəbul sistemi bütün ölkəni hətə etdi və bu proses uurla hətə keçirildi. Artıq 135 mindən çox əgirdin qəbul prosesi yekunlaşdırıldı. Eyni zamanda məktəb hətə hazırlıq qruplarına qəbulun da ölkə üzrə elektron sistemlə hətə keçirilmişsi ilə bəbələ tədbirlər hətə keçirilməkdədir. May ayından bəbələyaraq tədris digər ədillər təkil olunmuş sinfləri qəbul üçün əfahi niqə bacarmə nə yoxlanılması məsahibləri onlayn təkilətdilə Qeyd etməkləzəmdə ki, vaxtilə elektron qəbulu bəbələ Təhsil Nazirliyi təfəfində nə atılmış bu qəbaqlaycə ədamların son dərcə zəruri oldu u bir daha təsdiqləndi.

Dəmələ aparılan müzakirələrin nəticəsində buraxılma imtahanları nə məzmununa yenidən baxılması tədris prosesinin dayandırılma dövrə təsadüf edən mövzuların imtahan proqramlarına daxil edilməsi bəbələ qərar qəbul edildi. Buraxılma imtahanları nə pandemiya təkilətilmə nəzər alınımaqla keçiriləcəsi nəzərdə tutuldu.

"Ümumi təhsil pilləsində təhsil alanların attestasiyasının (məktəbdaxili qiymətləndirmənin) aparılması nəmmüvə qəti Qaydası" Təhsil Nazirliyinin Kollegiyası təfəfində təsdiq edildi və nəzərdə tutuldu ki, əgirdirsə birinci yarımillik üçün nəticələri tədris ilini üzrə illik nəticələri kimi qəbul edilsin. Hər hansı fənn üzrə qeyri-müvəffəqiyyətlə əlaqə və nəticələrinə yaxınlaşdırma qəstlərinə əgirdirsə üçün isə 30 gün müddətində təhsil müəssisəsinə müraciət etməklə imkan yaradıldı.

Nazirlər Kabinetinin "Koronavirus (COVID-19) pandemiyasının ölkənin təhsil müəssisələrində təhsil prosesini məmənlətlərinin aradan qaldırılması ilə bəbələ bəzi tədbirlər bəbələ" 18 may 2020-ci il tarixli 179 nömrüli qərarına əsasən, ali və orta ixtisas təhsil müəssisələrində cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalardan) müvəffəqiyyətlə keçməli təkilətilmə təhsil müddətində təkilətilmə (Ümumi Orta Müvəffəqiyyət Göstəricisi - ÜOMG) uyğun olaraq yekun attestasiyadan keçmə hesab olundular. Təkil olunmuş attestasiyalarda (yekun attestasiya və ya aralq qiymətləndirmə) itirak edibilməyən və ya itirak edib qeyri-müvəffəqiyyətlə qiyətmə almə təkilətilmə üçün (avqust - sentyabr aylarında) isə növbəti semestr bəbələyənə qətdir imtahan sessiyası nə təkil olunması bəbələ qərar qəbul edildi. Peşə təhsil il bəbələ da analogi qərarları qəbul edildi.

Ümumi təhsil müəssisələrində mərkəzlədirilmiş müsabiqə əsasında müddətli müqavilə ilə i qəbul olunmuş müəllimlərin daimi əsaslarla i qəbul edilməsi üçün elektron müsabiqə və onlayn məsahiblərlə təkil edilmə, nəmin

---

müsa mü sahib?l?rd?-1200-d?kl?mü?llim?li?tirak? etmi?dir? Haz?rda?llim?rin?yerd?yi?m?si üzr?n?td?bir?n?h?yata keçirilm?kd?dir.

Pandemiya insanlarn?n bütün h?yat t?rzini, davran??na v?f?aliyy?tin? güclü t?sir etmi?dir. Bu s?b?bd?n p?ndemiya v?postpandemiya dövrü t?hsil sistemini n?z?r? al?nmas? vacib olan bir s?ra ça??r??larla üz-üz? qoymu?dur. T?hsil sistemind? daha çevik v? optimal m?zmun v? t?dris strategiyalar?n?n t?biiq, innovasiyalar?n t??viq? edilm?si il? ba?l? t??bbüsl?rin? geni?l?ndirilm?si ön plana ç?xm??d?r. Bütün t?hsil pill?rind? xüsusil? ali t?hsild? distans t?hsil t?crüb?sinin daha geni? t?biiq edilm?si, texnoloji t?chizat v? keyfiyy?tli internet ba?lant?s?n?n t?min edilm?si m?s?l?rinin h?ll edilm?si, yeni t?hsil alma formas? il? ba?l? qanunvericilik bazas?n?n t?kmill??dirilm?si vacib istiqam?t?rd?n biridir.

Pandemiyan?n s?sas d?rsl?rind?n biri d?nd?nd? ibar?t oldu ki, h?m t?hsil ver?ni?n h?m d? t?hsil alanlar mük?mm?l r?q?msal bacar?qlara malik olmal?d?rlar. Bel? bacar?qlar?n olmamas? yüks?k texnologiyalardan v? müasir t?t?biiql?rd?n istifad? imkanlar?n m?hdudla?d?r?r, t?hsil v? f?aliyy?t? ciddi mane?l?r yarad?r. Bu bax?mdan s?sas f?aliyy?t istiqam?t?rind?n biri d? r?q?msal bacar?qlar?n formala?d?r?lmas?na xidm?t ed?n t?dbirl?rin? hat? dair?sinin geni?l?ndirilm?si olmal?d?r.

["Az?rbaycan" q?zeti](#)